

Oživitev in nadgradnja tematskih pohodnih poti

Primer Urbanove poti v občini Metlika

IZVLEČEK

Bogata naravna in kulturna dediščina slovenskega podeželja se širši javnosti velikokrat predstavlja v obliki tematskih pohodnih poti, od katerih vsi veliko pričakujejo, vendar njihovim upravljavcem pogosto zmanjka idej, sredstev in energije za nadgradnjo. Urbanova pot v občini Metlika je na pomembni razvojni prelomnici, zato kot temelja njene oživitve in nadgradnje izpostavljam vlogo lokalne skupnosti ter posebnosti lokalnega okolja, predvsem razgiban teren, veliko doživljajsko vrednost območja in vinogradniško tradicijo.

Ključne besede: tematska pohodna pot, oživitev tematske pohodne poti, turizem na podeželju, Urbanova pot, Bela krajina.

ABSTRACT

Rich natural and cultural heritage of Slovenian rural areas is to the wider public often presented in a form of thematic routes, of which all of the involved expect a lot. Several years of activity are often followed by the lack of resources, ideas and energy for its upgrading. The Urban's theme route (the Municipality of Metlika), is just now on a significant development turning point. For its revitalization and upgrading, we set out the role of local community and the individuality of local area – diverse terrain, great experience capability, and viticultural tradition.

Keywords: thematic route, revitalization of the thematic route, rural tourism, Urban's route, Bela Krajina.

V Sloveniji je več tisoč kilometrov markiranih ali drugače označenih poti, ki so vzdrževane, imajo urejene razgledne točke, počivališča, so podprte s promocijsko-informativnim gradivom, zemljevidi in vodniki. Primanjkuje pa konkretno oblikovanih produktov in tovrstne specializirane turistične ponudbe (Študija o označevanju ... 2010). Lokalne skupnosti prek tematskih pohodnih poti na različne načine predstavljajo ter bolj ali manj uspešno tržijo naravno- in družbenogeografske posebnosti lokalnega okolja, kar je predvsem na obrobem podeželju pomemben vir dohodka in pomemben prispevek k večji prepoznavnosti in obiskanosti območja. Ključnega pomena za dolgo in uspešno delovanje tovrstnih poti so močna in enotna lokalna skupnost, redno vzdrževanje ter vlaganje v njihov razvoj oziroma nadgradnjo. Prav to pa se zaradi omejenosti finančnih pa tudi človeških virov pogosto izkaže za problematično, kar potrjujejo tudi rezultati študije primera tematske pohodne poti Urbanova pot, izvedene v letih 2015 in 2016 (Gornik 2015).

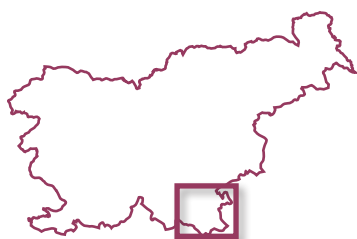
Kaj so tematske pohodne poti?

Tematske pohodne poti opredeljuje vsebina, zato so lahko na primer kolesarske, pohodne, naravoslovne, učne, gozdne, geološke ... Med najbolj priljubljene in razširjene spadajo učne poti, ki imajo pri nas že dolgo tradicijo. Podobno kot v razvoju ostalih turističnih produktov, lahko tudi v razvoju tematskih pohodnih poti prepoznamo več značilnih faz, ki so ločene s prelomnimi točkami.

Prva faza se imenuje *faza vzpostavljanja poti* in se zaključi z vzpostavitvijo tematske pohodne poti. Pobudo lahko da lokalna skupnost, ki v njej vidi možnosti za razvoj, promocijo in večjo prepoznavnost kraja ter priložnost za izboljšanje turistične in rekreacijske ponudbe. Pobudniki so lahko tudi različna društva in ustanove, ki v vzpostavitvi poti vidijo možnosti predstavitve ter ohranjanja naravne in kulturne dediščine, izobraževanja, rekreacije in podobno. Značilni so intenzivno sodelovanje med različnimi akterji, prepletanje različnih interesov, iskanje konsenza pa tudi nastanek konfliktnih situacij.

Fazi vzpostavljanja sledi *faza uveljavljanja poti*, za katero so značilne številne aktivnosti, ki so namenjene predvsem njeni promociji. Potencialne obiskovalce se na različne načine (promocijske zgibanke, plakati) in prek različnih sredstev javnega obveščanja opozarja novo pot in se jih vabi k njenemu obisku.

Ko je prepoznavnost poti na lokalni ravni presežena in postane znana širšemu krogu ljudi, ki jo začnejo redno uporabljati in se nanjo vračati, je pot uveljavljena, čemur sledi *faza razvoja poti*. Njena dolžina je deloma odvisna od vrste tematske poti, predvsem pa od pripravljenosti njenega upravljavca vlagati v njen razvoj in nadgradnjo. Ta faza je navadno daljša pri kulturno-etnoloških in športno-rekreativnih poteh, saj njihovi upravljavci nanje navezujejo različne aktivnosti in (množične) dogodke. Če so pri tem izvirni in aktivnosti redno dopolnjujejo, potem je faza razvoja daljša, saj se ljudje nanje redno vračajo.

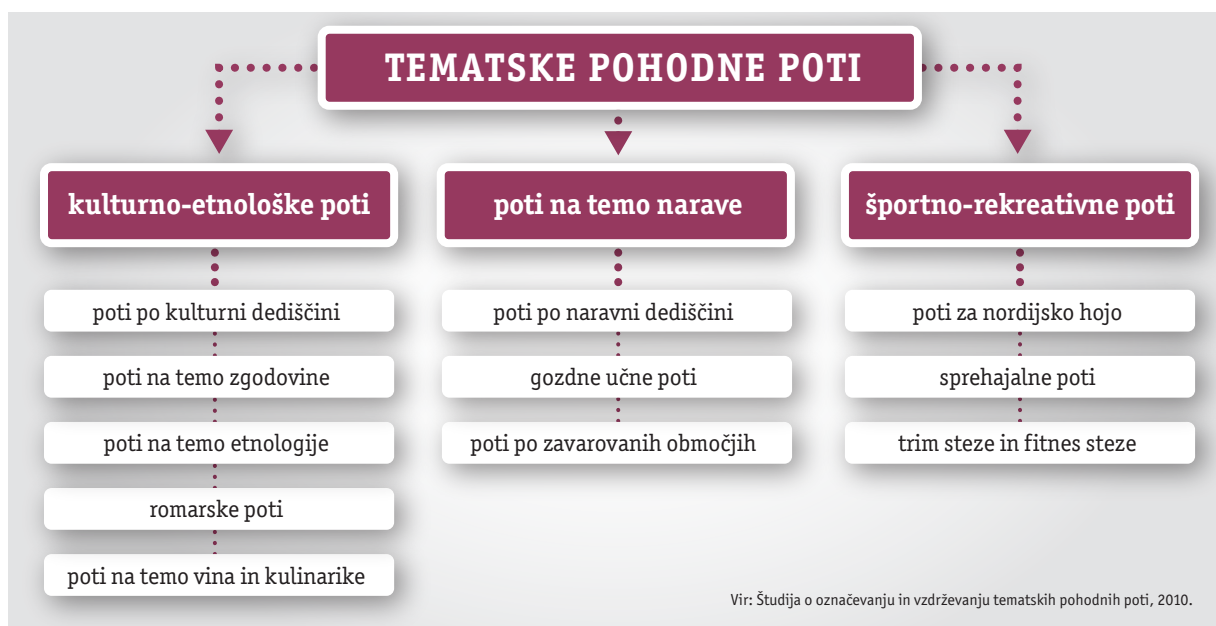
Avtorica besedila:

BARBARA GORNIK, diplomirana
geografinja in diplomirana
zgodovinarica
Tržaška cesta 405, 1000 Ljubljana
E-pošta: barbara.gornik93@gmail.com

Avtorji fotografij:

KATJA JAKLJEVIČ, **BARBARA GORNIK**,
MATEJ JANŽEKOVICH

COBISS 1.04 strokovni članek

Slika 1: Delitev tematskih pohodnih poti (Študija o označevanju in vzdrževanju tematskih pohodnih poti, 2010)

V nasprotnem primeru obiskane poti hitro upade, ker postanejo nezanimive. Obiskane različnih aktivnosti in množičnih dogodkov je pomembna, saj je vir dohodka za upravljavce poti, največkrat pa tudi za lokalne pridelovalce, obrtnike in ponudnike drugih turističnih storitev, zato je pomembno, da je ta faza čim daljša. V vsakem primeru, ponekod prej, drugod pozneje, nastopi stagnacija, ki pomeni zaključek tretje faze življenjskega cikla tematske poti.

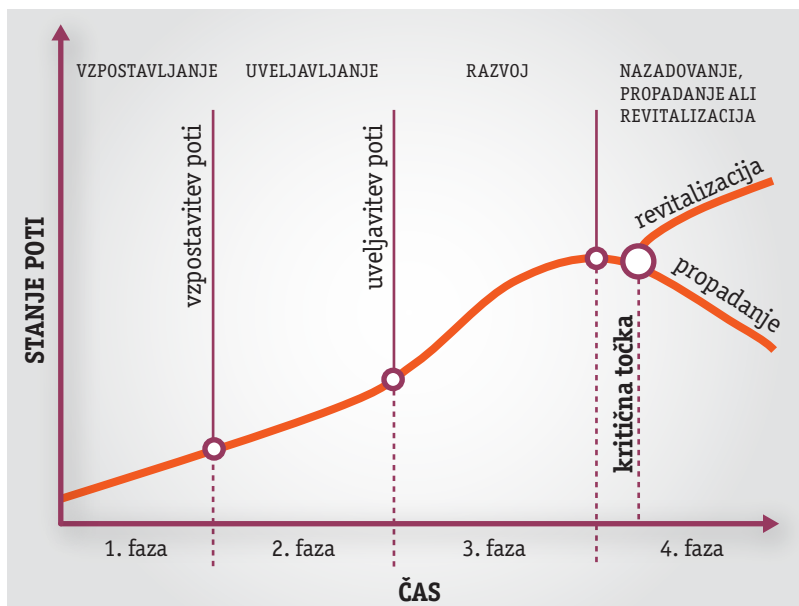
Z vidika obravnavane tematike je pomembna predvsem četrta faza, to je *faza nazadovanja, propadanja ali revitalizacije poti*, ki se začne z njeno stagnacijo. Stagnacija pomeni manj številne aktivnosti, manjšo obiskano poti, propadanje infrastrukture, kar vodi v nazadovanje poti in v nadaljevanju do kritične točke, ki je prelomnica med nadaljnjim nazadovanjem in propadanjem poti oziroma

možnostmi za njeno revitalizacijo. Bistveno je, da upravljavec poti zana kritično točko in s sodelovanjem drugih akterjev skuša najti možnosti za revitalizacijo poti, ki v nasprotnem primeru propade.

Kaj pomeni vzpostavitev tematskih pohodnih poti?

Vzpostavitev tematskih pohodnih poti pomeni najprej prepoznati in nato aktivirati notranje vire podeželja. Med lokalne oziroma notranje

Slika 2: Življenjski cikel tematskih pohodnih poti.

vire podeželja uvrščamo pokrajino, prostoživeče živali in rastline, biodiverziteto, geološke in pedološke razmere, zrak in njegovo kakovost, žive meje in meje med polji, kmetijske zgradbe, podeželska naselja, zgodovinske spomenike, prometno infrastrukturo, poti in steze, potoke, reke, jezera, ribnike, kakovostno vodo, gozdove in nasade, značilne lokalne navade, običaje, izobraževalne ustanove, raziskovalna središča, jezik, hrano, izdelke, festivale in način življenja nasploh (Garrod 2006, Potočnik Slavič 2010). Ključnega pomena njihovega prepoznavanja in uspešnega aktiviranja sta pristop od spodaj navzgor ter sodelovanje na vseh ravneh odločanja in upravljanja s prostorom.

Potrebni so torej vključitev lokalnih skupnosti, občin, razvojnih agencij, zainteresiranih društev in skupin ter pristojnih organov na državni ravni,

ob tem pa njihovo intenzivno sodelovanje, izmenjava informacij in součinkovanje. Prav njihovo nesoodelovanje je pogosto glavni razlog, da se notranji viri podeželja ne aktivirajo. Pri njihovem vključevanju v turistično ponudbo je bistveno, da se spoštujejo lokalne vrednote in da se razvojne dobrobiti povrnejo v lokalno gospodarstvo (Potočnik Slavič 2010). Podeželskim območjem, kjer kmetijska pridelava ne prinaša pomembnih dohodkov, se tako odpira priložnost, da izpostavijo svoje naravne in kulturne posebnosti, kakovostne pridelke in proizvode ter ostale dobrine, značilne za podeželje. Te postanejo temelj potrošniških aktivnosti obiskovalcev, ki jih na podeželje pritegnejo možnosti kulinarčnih doživetij, oddiha, rekreacije in aktivnega preživljanja prostega časa. Vse te aktivnosti obiskovalcev imajo zelo pomembno vlogo v revitalizaciji (obrobnega) slovenskega podeželja.

Slika 3: Primer trženja kakovostnih lokalnih kmetijskih proizvodov (Katja Jakljevič).

Slika 4: Logotip Urbanove poti (V naročju svetega Urbana).

Kako oživiti in nadgraditi tematsko pohodno pot?

Primer aktiviranja notranjih virov podeželja je oživitev in nadgradnja tematske pohodne poti Urbanova pot v občini Metlika. Gre za 6,3 km dolgo krožno pot, poimenovano po zavetniku cerkve na Grabrovcu, svetem Urbanu. Na pobudo krajanov vasi Grabrovec je kot pohodniško-tekaško-kolesarska pot nastala leta 2001 z namenom, da bi jo okoliški prebivalci in ostali zainteresirani uporabljali za dnevno rekreacijo ali krajši izlet zunaj mesta. Ima svoj logotip, ki je upodobljen na zastavi, oznakah ob poti in promocijskih zgi-bankah.

Pot deloma že združuje naravno in kulturno dediščino z aktivnim preživljanjem prostega časa v naravi ter s kulinarčno ponudbo, v svojo ponudbo jo kot dopolnitev vključujejo tudi nekateri ponudniki turističnih storitev. Glede na to, da je bila pot vzpostavljena leta 2001 in

je v lokalnem okolju dobro prepoznana ter sprejeta, pa tudi, da so bili na njej organizirani množični dogodki, smo v okviru raziskave izvedli podrobnejšo analizo trenutnega stanja poti. Temeljila je na kriterijih za pridobitev statusa tematske pohodne poti, pripravljenih v okviru študije o označevanju in vzdrževanju tematskih pohodnih poti (2010). Rezultati so razkrili, da je Urbanova pot trenutno v slabem stanju, saj od trinajstih kriterijev izpolnjuje le štiri, štiri izpolnjuje delno, preostalih pa ne izpolnjuje.

Poleg tega smo ugotovili, da so ob poti zavrle vse množične prireditve, ki so bile v preteklosti dobro obiskane, da so uporabniki poti nezadovoljni z vzdrževanjem infrastrukture, upravljavcu poti Krajevni skupnosti Grabrovec pa primanjkuje idej in sredstev za oživitev ter nadgradnjo poti. Ob upoštevanju modela življenjskega cikla tematske pohodne poti lahko predpostavimo, da se pot počasi približuje kritični točki.

Na podlagi analize stanja poti in njenih uporabnikov ter analize notranjih

virov podeželja obravnavanega območja smo oblikovali predloge za razreševanje trenutnih problemov ter oživitev in nadgradnjo poti, ki temeljita na aktiviranju notranjih virov podeželja ter na vključevanju različnih lokalnih in regionalnih akterjev ter njihovem medsebojnemu sodelovanju. Preučevano območje namreč v sebi skriva številne notranje vire podeželja: razgiban teren, zidanice, vinograde, gozd, značilne lokalne navade, svojska narečja, običaje in hrano, izdelke, prostoživeče živali, rastline. Ti potenciali za turizem, rekreacijo in lokalno

Preglednica 1: Kriteriji za pridobitev statusa tematske poti (Prirejeno po Študiji o označevanju in vzdrževanju tematskih poti, 2010).

Kriterij	Urbanova pot		
	izpolnjuje kriterij	delno izpolnjuje kriterij	ne izpolnjuje kriterija
Pripravljen načrt poti in pridobljena soglasja vseh lastnikov zemljišč, po katerih pot poteka.			
Upoštevanje osnovnih zahtev, kot so: čim bolj naraven potek mimo zanimivih točk, enotna označitev, jasno označen začetek in konec poti, ki naj bo v bližini turistično-informacijskega centra ali specializiranega objekta za pohodništvo ali gostinskega obrata ali primerne interpretacijskega centra.			
Določena vsaj najkrajša dolžina poti: sprehajalne poti in fitnes poti ter poti za nordijsko hojo do ene ure, ostale poti najmanj eno uro.			
Če je le mogoče, trasa speljana zunaj asfaltnih cest, asfalta je lahko največ 15 %.			
Ob poti zagotovljenih čim več točk, kjer pohodnik lahko spoznava naravne in kulturne zanimivosti; zagotoviti je treba ustrezna počivališča in možnost okrepčila – najmanj eno na 45 minut.			
Pot je speljana mimo nastanitev, specializiranih za pohodništvo, oziroma planinskih koč.			
Pot je označena po enotno veljavnem sistemu, tako, da jo lahko uporablja tudi turist oziroma pohodnik, ki ni vešč gibanja po neznanem terenu – informacijska tabla o poti na začetku, usmerjevalne table in oznake na poti sami.			
Za vodenje poti je na voljo licenciran vodnik (turistični vodnik za sprehajalne poti, vodnik za nordijsko hojo za poti, urejene za nordijsko hojo, komercialni planinski ali gorski vodnik ali drug vodnik z licenco).			
Pot ima določenega skrbnika, ki jo skupaj z oznakami redno in skrbno vzdržuje.			
Zagotovljen vir finančnih sredstev za vzdrževanje.			
Pot ima zagotovljeno ustrezno promocijo v okviru zgibank in/ali elektronskih medijev.			
Pot je vključena v celovite turistične pakete v ciljni turistični destinaciji.			
Če je le mogoče, sta začetek in konec poti sta povezana z javnim prevoznim sredstvom.			

Slika 5: Večina oznak ob poti je dotrajanih ali zaraščenih (Barbara Gornik).

Slika 6: Dotrajano počivališče ob Urbanovi poti (Barbara Gornik).

Slika 7: Propadli in neugledni objekti ob poti (Barbara Gornik).

prebivalstvo še niso izkoriščeni v zadostni meri. Večino teh prvin bi se ob ustrezni interpretaciji dali izpostaviti v povezavi z obravnavano potjo, bodisi na oziroma ob sami poti bodisi z njeno vključitvijo v turistično in rekreacijsko ponudbo turističnih kmetij Grabrovca in Metlike.

Za vsak oblikovan predlog smo izračunali stroške ter opozorili na njegove prednosti in pomanjkljivosti. Oživitve in nadgradnja poti naj bi potekali v štirih korakih. V prvem in drugem zasledujemo kratkoročne cilje, v tretjem srednjeročne, četrti korak pa naj bi izpolnil dolgoročne cilje. Izpolnitev

kratkoročnih ciljev bo oživila pot, izpolnitev srednjeročnih in dolgoročnih ciljev pa njeno nadgradnjo, kar bo omogočilo, da bo Urbanova pot ob ciljni promociji mogoče intenzivneje vključiti v širšo turistično in rekreacijsko ponudbo jugovzhodne Slovenije. To je lahko razvojni impulz delu obrobne slovenskega podeželja. V vseh fazah sta potrebna nenehno vrednotenje učinkov in temeljit razmislek o možnih izboljšavah oziroma spremembah načina dela. Osredotočiti se je treba na to, ali so bili zastavljeni cilji doseženi, ali so uporabniki zadovoljni z oživitvijo poti ter z načinom in vrsto njene nadgradnje, in tudi, ali sta se število in struktura uporabnikov zaradi tega (bistveno) spremenila.

Slika 8: Zidanica ob Urbanovi poti priča o močno zakoreninjeni in dolgotrajni tradiciji belokranjskega vinogradništva (Barbara Gornik).

Prvi korak

V prvem koraku je bistveno oblikovanje delovne skupine, ki bo v zvezi z Urbanovo potjo usklajevala interese in mnenja različnih akterjev na lokalni ter regionalni ravni, ob tem pa bo odgovorna tudi za vse zadeve, povezane z njenim vzdrževanjem, promocijo in nadgradnjo ter oživitvev starih in/ali organizacijo povsem novih

množičnih dogodkov. Kot prikazuje model akterjev oživitve in nadgradnje Urbanove poti, je pri tem pomembno redno posvetovanje in intenzivno sodelovanje s Krajevno skupnostjo Grabrovec, Občino Metlika in ponudniki turističnih storitev ob poti, po potrebi pa še z Razvojno-informacijskim centrom Bela krajina, s Turističnim društvom Vigred Metlika ter z morebitnimi drugimi zainteresiranimi društvi in ustanovami. Brez dobrega sodelovanja in dialoga vseh teh akterjev oživitve in nadaljnja nadgradnja poti ne bosta mogoči. Vsekakor je priporočljivo, da skupina že v prvem koraku sama ali z omenjenimi akterji zagotovi stalen vir financiranja za redno vzdrževanje poti in njeno nadgradnjo.

Slika 9: Krave na paši ob Urbanovi poti (Matej Janžekovič).

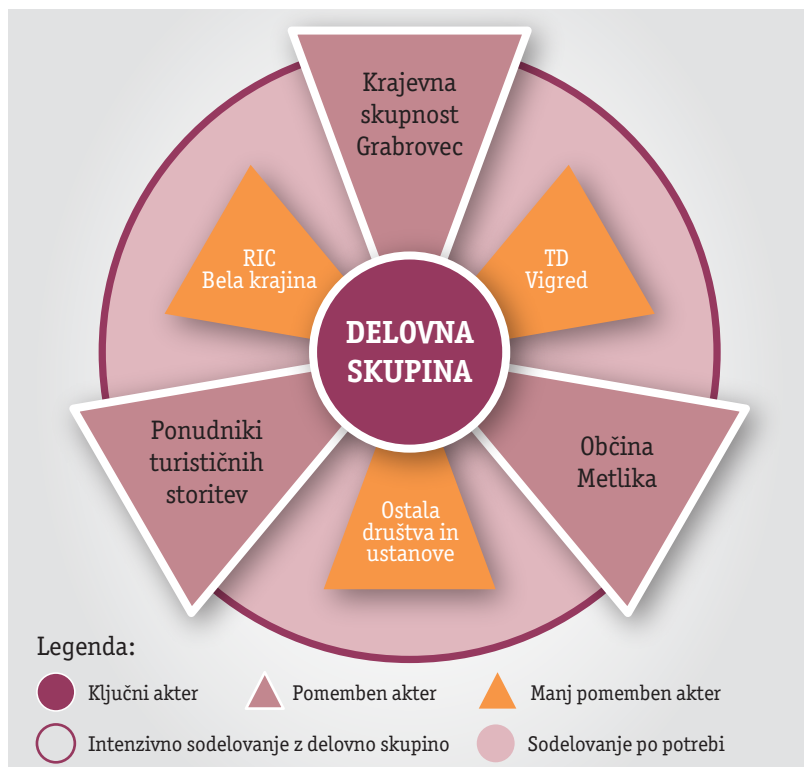
Drugi korak

V drugem koraku je bistveno oblikovanje jasnega načrta, po katerem bo potekala oživitve poti. Na podlagi

rezultatov raziskave svetujemo, da se skupina najprej loti odprave pomanjkljivosti, ki jih nakazuje podrobnejša analiza stanja poti. Nujni so obnova ali menjava obstoječih oznak ob poti ter ureditev počivališč; kar pomeni odstranitev dotrajanih klopi, smetnjakov in mize ob cerkvi sv. Urbana ter njihovo menjavo z novimi, določitev in ureditev dodatnih počivališč, postavitve informacijskih tabel na Pungartu, kjer naj bi bilo izhodišče poti, in ob cerkvi, kjer je najvišja točka trase poti. Potrebna je tudi sanacija odsekov, ki jih je poškodovala erozija in so potencialno nevarni za uporabnike. Poleg tega predlagamo postavitev dveh dodatnih oznak in prestavitve lokacije tretjega počivališča nekoliko nižje, saj je z vidika doživljajskih vrednot nova lokacija precej primernejša (lepši razgled, travniško-pašniški del poti).

Doslej je bil na vsakem počivališču nameščen tudi koš za smeti, kar pa glede na potek poti ni nujno, saj je speljana mimo ekoloških otokov nasproti Pungarta in na Grabrovcu, ki sta približno

Slika 10: Model akterjev v procesu oživitve in nadgradnje Urbanove poti (Barbara Gornik).

Slika 11: Zemljevid lokacij počivališč in TK ob Urbanovi poti (Barbara Gornik).

na polovici poti (prvi v zgornjem, drugi v spodnjem delu), zato lahko obiskovalci morebitne odpadke odložijo kar tam. S tem se zmanjšajo stroški obnove poti, zatem pa tudi stroški vzdrževanja poti. Ko bo pot obnovljena, bo mogoča njena nadgradnja.

Pomembno je, da bo z obnavljanjem poti seznanjena tudi širša javnost. Potrebna je priprava novega promocijskega gradiva in spletnega mesta, kjer bodo sedanji in bodoči uporabniki lahko dobili informacije o poti, dogodkih, okolici, zanimivostih, kulinarčni ponudbi in podobno. V tem koraku je priporočljivo začeti tudi z merjenjem obiskanosti poti; vpisna knjiga obiskovalcev naj bo locirana ob cerkvi svetega Urbana. Poudariti je treba, da bodo zbrani podatki nenaatančni oziroma na ravni ocene, saj se vsak obiskovalec najbrž ne bo vpisal v knjigo. Pomembno je, da se v oživitve tematske pohodne poti aktivno vključijo lokalni prebivalci, mojstri, obrtniki in strokovnjaki z različnih področij, ki lahko s svojim znanjem, materiali in idejami odločilno prispevajo k njeni obnovi.

Tretji korak

V tretjem koraku je predvidena nadgradnja poti. V raziskavi smo preverjali tri možnosti: nadgradnjo v smeri učne poti, vzpostavitev ponudbe za rekreativce in osebe s posebnimi potrebami ter nadgradnjo poti z oživitvijo množičnih dogodkov. Mnenje uporabnikov o predlaganih možnostih nadgradnje smo ugotavljali tudi z anketiranjem. Največ vprašanih (98 %) podpira nadgradnjo v učno pot, 72 % jih podpira prilagoditev

dela poti osebam s posebnimi potrebami, 74 % pa jih meni, da je pot zdi smiselno opremiti s telovadnimi napravami. Zadnja možnost se je pojavljala tudi pri vprašanih o tem, kaj si ob poti uporabniki še želijo in kaj najbolj pogrešajo. Za vsako predlagano možnost nadgradnje smo v raziskavi navedli primer, določili odgovorne ter opozorili na njene pozitivne in negativne učinke.

Glede na rezultate ankete uporabnikov Urbanove poti in finančna sredstva, ki jih ima na voljo upravljavec poti, je najbolj smiselna nadgradnja poti z vzpostavitev ponudbe za rekreativce in osebe s posebnimi potrebami. Vzpostavitev tovrstne ponudbe zahteva sodelovanje delovne skupine z vsemi akterji, ki smo jih nakazali v *modelu akterjev*, s posebnim poudarkom na sodelovanju z »drugimi društvi in ustanovami« (športna društva, vzgojno-izobraževalne ustanove, Društvo invalidov Metlika, Dom starejših občanov ...), saj ta svoje člane in varovance, predvsem pa njihove potrebe, zelo dobro poznajo. Poleg tega bi nekatera od njih pri vzpostavitvi poti lahko tudi strokovno in finančno pomagala.

74 % anketirancev si želi, da bi bila pot opremljena s telovadnimi napravami, ker pa te zahtevajo prostor in so precej velik strošek, svetujemo, da se najprej postavijo table z vajami za razgibavanje. Te se lahko namestijo na prostore, namenjene počivališčem. Zaradi razdalje med njimi in omejenega števila počivališč bi bilo dobro, da se vaje razdelijo po sklopih in so na enem mestu (na tako imenovanem trim otoku) na primer vaje za roke,

drugje vaje za hrbet in tako dalje. Da se bodo predvsem novi uporabniki lažje znašli, kje je posamezen sklop, bo treba postaviti tablo, ki bo jasno in pregledno prikazovala njihovo lokacijo. Vaje se lahko na inovativen način predstavi ali prilagodi tudi otrokom. Pri oblikovanju vaj za otroke bo potrebno sodelovanje pedagogov vzgojno-izobraževalnih zavodov (Vrtec Metlika, Osnovna šola Metlika). Glede na to, da so počivališča št. 2, 8 in 9 v zgornjem delu poti, na terenu, lažje dostopnem gibalno oviranim osebam (možnost parkiranja, asfaltiran del poti brez večjih naklonov), bi bilo smiselno, da se vaje na njih prilagodijo tej skupini uporabnikov.

Vzpostavitev ponudbe za rekreativce in osebe s posebnimi potrebami bi imela številne pozitivne učinke ne le na lokalno, ampak tudi na regionalno okolje. V prvi vrsti bi se znatno povečala privlačnost in s tem verjetno obiskanost poti, v širšem kontekstu pa tudi privlačnost Grabrovca in občine Metlika. Razen tega ponudba vključuje več ciljnih skupin. V kombinaciji z drugimi aktivnostmi različnim generacijam in skupinam lokalnega prebivalstva ter ostalim obiskovalcem omogoča aktivno, zdravo in okolju prijazno preživljanje prostega časa. Ponudniki turističnih storitev bi lahko rekreacijsko Urbanovo pot vključili v svojo turistično ponudbo ali jo prilagodili gostom, ki jih na podeželje privabljajo možnosti rekreacije in aktivnega preživljanja prostega časa (izposoja koles, pohodniških palic, najem konja ...). Pomanjkljivost tovrstne nadgradnje je v tem, da upravljavcu poti ne prinaša neposrednega

zaslužka, korist pa imajo predvsem ponudniki turističnih storitev ob poti, če jo seveda aktivno in smiselno vključujejo v svojo turistično ponudbo.

Nadgradnja Urbanove poti v učno pot je med predlaganimi možnostmi najbolj zahtevna, saj od delovne skupine poleg jasnih ciljev, inovativnosti in odličnega sodelovanja na lokalni in regionalni ravni zahteva tudi sodelovanje s strokovnjaki z več področij (geografi, zgodovinarji, etnologi, biologi, gozdarji ...). Treba je torej prepoznati in aktivirati množico notranjih virov podeželja, jih ustrezno interpretirati in zaokrožiti v smiselno celoto. Ta vrsta nadgradnje omogoča povečanje prepoznavnosti in privlačnosti naselja Grabrovec, njegove zgodovine ter naravnogeografskih in družbenogeografskih značilnosti. Zaradi bližine Urbanove poti bi jo lahko v svoj program vključile tudi izobraževalne ustanove. Za razliko od rekreativne poti je učna pot z dobrim programom, usposobljenim vodičem in ustrezno promocijo možnost neposrednega zaslužka za njenega upravljavca. Po predhodnem naročilu bi lahko obiskovalci učne poti obisk sklenili na eni od turističnih kmetij, kar bi prineslo zaslužek lokalnim ponudnikom turističnih storitev, obenem pa pomenilo dodatno promocijo kraja, lokalnih kakovostnih proizvodov in v najširšem smislu promocijo celotne Bele krajine.

Tovrstne učinke učnih poti potrjujejo številni primeri iz Slovenije in tujine. V tem koraku je smiselno razmisliti tudi o množičnih dogodkih, saj so med navedenimi možnostmi nadgradnje njihovi akterji lahko največji vir

Preglednica 2: Potek oživitve in nadgradnje Urbanove poti (Barbara Gornik).

faza	KRATKOROČNI CILJI		SREDNJEROČNI CILJI	DOLGOROČNI CILJI
	PRVA FAZA	DRUGA FAZA	TRETJA FAZA	ČETRTA FAZA
ime cilja	oblikovanje delovne skupine in določitev vira financiranja Urbanove poti	revitalizacija Urbanove poti	nadgradnja Urbanove poti	razširitev mreže povezav na regionalno in državno raven
izvedba	KS Gabrovec skupaj z lokalnim prebivalstvom in ponudniki turističnih storitev oblikuje delovno skupino, odgovorno za vse zadeve, povezane z Urbanovo potjo. Zagotovi se stalen vir financiranja poti.	Demontaža starih oznak in klopi ter menjava z novimi, postavitve informativnih tabel na Pungartu in ob cerkvi sv. Urbana, sanacija poškodovanih delov poti. Začetek merjenja obiska poti.	Tri možnosti nadgradnje: - ponudba za rekrutivce in osebe s posebnimi potrebami, - učna pot, - revitalizacija množičnih dogodkov.	Oblikovanje povsem novih večdnevniških dogodkov, povezava s sorodnimi potmi.
čas	nekaj mesecev	šest mesecev do eno leto	dve leti od začetka obnove	pet let od začetka obnove
finance	brez stroškov	1722 € + strošek sanacije trase poti	Stroški odvisni od izbire nadgradnje. Stroški za rekreacijsko ponudbo so ocenjeni na 799,71 €.	Stroški odvisni od izvedbe dogodka.

dohodka za lokalno skupnost. Med uporabniki poti interes za njihovo oživitev obstaja, naloga delovne skupine pa bo povezati deležnike, izoblikovati jasne cilje in načrt dela ter nenehno kritično vrednotiti učinke, saj množični dogodki v sebi skrivajo številne pasti in nevarnosti.

Četrty korak

V četrtem koraku bo treba razmisliti o razširitvi mreže povezav na regionalno in državno raven, kar se lahko doseže z oblikovanjem povsem novih večdnevniških dogodkov ali s povezavo s sorodnimi potmi. Tretji in četrty korak z organizacijo množičnih dogodkov sta tudi največji »potencial« za nastanek

konfliktnih situacij, zato zahtevata močno in enotno lokalno skupnost, s katero bo lahko intenzivno sodelovala delovna skupina. V nasprotnem primeru bi lahko bila organizacija množičnih dogodkov vprašljiva oziroma obsojena na propad. To pa bi pomenilo izgubljeno priložnost za stalni vir dohodka in s tem slabše možnosti revitalizacije obrobne podeželja.

Sklep

Usoda Urbanove poti je odvisna predvsem od volje, interesa in sodelovanja znotraj lokalne skupnosti, saj na tem območju notranjih virov podeželja ne primanjkuje. V raziskavi smo jasno opredelili, kje na krivulji življenjskega

cikla tematske pohodne poti je pot trenutno in v katero smer jo z nastopom kritične točke vodijo (ne)odločitve njenega upravljavca. S predlogi smo dokazali, da možnosti za oživitev in nadgradnjo poti obstajajo, vendar je za njuno realizacijo nujna korenita sprememba pri upravljanju s potjo. Potrebna je močna delovna skupina z jasnima strategijo in načinom dela ter s sposobnostjo sodelovanja z različnimi akterji v prostoru. Sicer bo pot propadla, s čimer bo v dobi potrošniškega podeželja ter aktivnega in zdravega preživljanja prostega časa izgubljena pomembna, če ne celo ključna prva padeželskega kapitala na Grabrovcu.

Viri in literatura

- Garrod, B. 2006: Re-conceptualising rural resources as countryside capital: The case of rural tourism. Journal of Rural Studies 22. Medmrežje: <http://course.sdu.edu.cn/G2S/eWebEditor/uploadfile/20130509154805009.pdf> (9. 7. 2015).
- Gornik, B. 2015: Revitalizacija in nadgradnja tematske poti: primer Urbanove poti v občini Metlika. Zaključna seminarska naloga, Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Ljubljana.
- Potočnik Slavič, I. 2010: Endogeni razvojni potenciali slovenskega podeželja. GeograFF7. Ljubljana.
- Študija o vzdrževanju in označevanju tematskih pohodnih poti. 2010. Medmrežje: http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/CE/Javnost/GUP/Studija_o_tematskih_poteh/Priporocila_signalizacije_poh_poti.pdf (25. 7. 2015).